

man har hørt disse Beklagelser. Der er for mig ikke Tvivl om, at den højere Rente, Landbrugerne har maattet betale, efterhaanden som Jordpriserne er steget, har de lettere kunnet komme om ved end den lavere Rente, de betalte i den Tid, hvor vi havde de lave Jordpriser, men tillige de meget ringe Produktpriser. Jeg er gammel nok til at kunne huske Tiden i 80erne og 90erne. Den Gang havde vi sløje Tider paa Grund af de elendige Priser, vi fik for vore Produkter. Naturligvis spiller det ogsaa en Rolle paa Landbrugsregnskabet, hvor meget der skal udredes i Jordrente, men der er saa mange andre Ting foruden Jordrenten: Skatter, Arbejds-løn, Maskiner o. s. v., som kommer i Betragtning. At man betaler noget mere i Jordrente, efterhaanden som Tiderne har bedret sig, er ikke det, som har tynget paa Landbruget.

Jordpriserne vil selvfølgelig gaa noget op og ned, og der er vel ingen Tvivl om, at vi for Tiden er oppe paa Bølgetoppen, og at vi, naar Krigen er forbi, vil gaa ned imod Bølgedalen. Der er ingen Tvivl om, at vi vil gaa en Tid i Møde, hvor Jordpriserne atter vil falde. Arbejdslønnen vil stige i de kommende Tider. Det, at mange Millioner unge Mennesker er blevne paa Valpladserne, vil naturligvis i høj Grad bevirke, at der ikke mindst indenfor Landbruget, naar Krigen en Gang er sluttet, vil blive stærk Efterspørgsel efter Arbejds-kraft, og det vil naturligvis i høj Grad gøre sig gældende paa Jordpriserne. At Produktpriserne vil falde kolossalt, er der ingen Tvivl om, og heller ikke Landboerne ønsker, at de nuværende Priser skal holde sig. Men ogsaa det vil bidrage til, at Jordpriserne vil falde, naar en Gang Krigen er forbi. Desuden har vi i de senere Aar set — og det vil sikkert fortsætte sig i de kommende Tider —, at Landejendommene efterhaanden er blevet haardere beskattet. Det er undertiden saadan, at man, naar man ser paa Finanslovens Poster paa Indtægtssiden, faar det Indtryk, at Landbruget ikke svarer videre Jordskat, men det er en fuldstændig Misforstaaelse. Vi maa nemlig huske paa Kommuneskatterne, ikke alene paa Sognekommunernes, men ogsaa og ikke mindst paa den rivende Vækst i de amtskommunale Skatter, der udelukkende hviler paa Landejendommene.

Alt det, jeg her har nævnt, vil efter min Mening medføre, at Jordpriserne efterhaanden vil falde. Det er naturligvis rigtigt, at disse Prisfald og Prisstigninger o. s. v. bidrager til nogen Usikkerhed, men

jeg mener, at den Chance og Risiko, der er i det frie Erhverv — ogsaa i Landbruget — er noget, Landbruget ikke vil undvære. Jeg tror ikke, man i den Henseende behøver at beklage Jordbrugerne. Hvad er i det hele sikkert i denne Verden? Intet! Men givet er det — det kan man paapege —, at vi gennem en lang Række Aar har haft meget faa Fallitter i det danske Landbrug. Det maa da være et Bevis paa, at Landbruget har klaret sig nogenlunde gennem en meget lang Periode. Det forekommer mig heller ikke, at Prioritetsforholdene i det hele i særlig Grad kan bidrage til at forurolige. I den Henseende vil jeg henvise til de udmærkede Oplysninger, som findes i Landbokommissionens Betænkning. Jeg synes, de er uhyre betydningsfulde netop med Hensyn til dette Spørgsmaal. Man nævner der, at Behæftelsesprocenten af Landejendommene her i Landet har været saa nogenlunde den samme lige fra de store Landboreformers Tid i Slutningen af det 18. Aarhundrede til 1916. Man har foretaget en Opgørelse for 1909 og fundet, at der paa samtlige Ejendomme i Landet hviler en Prioritetsgæld paa 1,417 Mill. Kr., medens Panteværdien eller den Værdi, Ejendommene er ansatte til i Ejendomsskyld, plus Besætningernes og Inventarets Værdi, beløber sig til ca. 3,310 Mill. Kr., d. v. s. en Behæftelsesprocent af godt 40 pCt. eller mellem 42 og 43 pCt. Det oplyses, hvad der efter min Mening er særlig betydningsfuldt, at denne Behæftelsesprocent har været omtrent den samme lige fra Slutningen af det 18. Aarhundrede til 1916.

Nu er der for mig ikke Spor af Tvivl om, at hvis man vil opgøre de Prioriteter, der i Øjeblikket staar i Landejendommene, og deres Værdi, vil man komme meget længere ned end til de 40 pCt. Jeg antager, at man vil komme ned til omtrent 30 pCt. Man maa huske, at Vurderingen til Ejendomsskyld i den sidste Tid vil bevirke, at der vistnok paa dette Omraade vil komme en Stigning paa omtrent 25 pCt., og hvis man tager Stigningen i Besætningernes Værdi med, vil man selvfølgelig komme meget længere ned med Behæftelsesprocenten. Naar man har denne Prioritetsgæld paa omtrent 40 pCt., hvad der naturligvis ikke er saa helt ringe — det er ikke min Mening at ville gøre mig til Talsmand for, at man kunde gaa meget længere ud med Hensyn til Landbrugs-prioritetsgælden, jeg har kun nævnt Tallene, som de findes i Landbokommissionens